

“Yapı Kredi Bank Azərbaycan” QSC

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat.....	3
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	4

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Əsas fəaliyyət.....	5
2. Hesabatların tərtibatının əsası.....	5
3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı.....	6
4. Mühüm mühəsibat uçotu mühakimələri və qiymətləndirmələri	17
5. Segmentlər üzrə məlumat	17
6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	19
7. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər.....	19
8. Müştərilərə verilmiş kreditlər	19
9. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	21
10. Əmlak və avadanlıqlar	22
11. Qeyri-maddi aktivlər.....	23
12. Vergilər	23
13. Digər aktivlər və öhdəliklər	24
14. ARMB qarşısında öhdəliklər	25
15. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	25
16. Müştərilər qarşısında öhdəliklər.....	25
17. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	26
18. Kapital	26
19. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	26
20. Xalis haqq və komissiya gəliri.....	28
21. İşçilər üzrə xərclər	29
22. Ümumi və inzibati xərclər	29
23. Risklərin idarə olunması	29
24. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri.....	37
25. Aktivlərin və öhdəliklərin müddətlər üzrə təhlili	39
26. Əlaqəli tərəflərlə bağlı məlumatların açıqlanması.....	39
27. Kapitalın adekvatlığı	41
28. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr	41

Grant Thornton
An instinct for growth™

Grant Thornton Azerbaijan
Damirchi Tower
22nd floor
37 Khojali Avenue
Baku, Azerbaijan

T +994 12 4047537
+994 12 4047538
F. +994 12 4047543
E info@az.gt.com
www.granthornton.az

Müstəqil auditorun hesabatı

Yapı Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin Səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə hesabat

Rəy

Biz Yapı Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin (bundan sonra "Bank") 31 dekabr 2016-cı il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatın icmalından ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Yapı Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin və onun törəmə müəssisəsinin maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Standartlarına (BMHS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartları əsasında aparmışıq. Bu standartlar çərçivəsində nəzərdə tutulan öhdəliklərimiz hesabatımızın Maliyyə Hesabatları üzrə Auditorların Öhdəlikləri bölməsində əks olunmuşdur. Biz Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsi üzrə Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının (IESBA) prinsiplərinə uyğun olaraq Bankdan ayrıyq və digər etika öhdəliklərimizi bu tələblər və IESBA Kodeksi əsasında həyata keçirmişik. Biz rəyimizin əsasını təşkil edən yetərli və müvafiq audit dəlilləri əldə etdiyimizi hesab edirik.

Rəhbərliyin və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının idarə edilməsi üzrə məsul tərəflərin öhdəlikləri

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə görə və maliyyə hesabatlarının hazırlanması ilə əlaqədar, saxtakarlıq və ya səhvlərdən qaynaqlanan əhəmiyyətli təhriflərin qarşısının alınması məqsədi ilə rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sisteminin təşkil edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları hazırlayarkən rəhbərlik Bankın daimilik prinsipi əsasında işini davam etdirmə potensialını qiymətləndirmək, müvafiq olduqda daimilik prinsipi ilə bağlı məsələləri açıqlamaq və rəhbərlik Bankı ləğv etmək və ya fəaliyyətini dayandırmaq istəyəndək, yaxud bunu etmək üçün real seçimi olmayanadək hesabatlılığın daimilik prinsipindən istifadə etmək üzrə məsuliyyət daşıyır.

İdarəçilik üzrə məsul tərəflər Bankın maliyyə hesabatvermə prosesinə nəzarət etmə öhdəliyi daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorların öhdəlikləri

Bizim məqsədimiz bütövlükdə maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya səhvlərdən dolayı əhəmiyyətli təhriflərin mövcud olmadığına təminat vermək və rəyimizi əks etdirən auditor hesabatı təqdim etməkdir. Təminat olduqca önəmli olsa da, Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit yoxlamasının hər zaman mövcud olan təhrifləri aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər saxtakarlıq və ya səhvlərdən irəli gələ və bu maliyyə hesabatları əsasında verilmiş iqtisadi qərarlara ciddi təsir göstərə bilər.

Beynəlxalq Audit Standartları əsasında aparılan audit yoxlamasının bir hissəsi kimi biz audit prosesində peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm prinsipi tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtalaşdırma və ya səhvlərdən irəli gələn ciddi təhrif risklərini aşkarlayır və təhlil edir, bu risklərə cavab verən audit prosedurları hazırlayır və icra edir və rəyimiz üçün əsas təşkil edəcək kafi və müvafiq dəlil toplayır. Saxtakarlıqdan irəli gələn ciddi təhrifləri aşkarlamama riski səhvlərdən qaynaqlanan riskdən daha yüksəkdir, belə ki saxtakarlıq əlbir olma, saxtalaşdırma, məqsədli buraxma, təhrif və ya daxili nəzarətin yetersizliyi kimi hallarla əlaqəli olur.
- Mövcud şərtlərdə müvafiq olacaq, lakin Bankın daxili nəzarətinin səmərəliliyi ilə bağlı rəy bildirmək məqsədi daşımayan audit prosedurları hazırlamaq üçün auditə müvafiq daxili nəzarət haqqında anlayış əldə edirik.
- İstifadə olunan uçot siyasətlərinin, uçot smetalarının və rəhbərlik tərəfindən açıqlanan əlaqədar məlumatların müvafiqliyini təhlil edirik.
- Rəhbərliyin uçotun davamlılıq prinsipindən istifadəsinin müvafiqliyinə və Bankın davamlılıq prinsipini davam etdirmə imkanına dair ciddi şübhələr yarada biləcək hadisə və ya şərtlərlə əlaqədar ciddi qeyri-müəyyənliyin olub olmaması ilə bağlı əldə edilmiş dəlillər əsasında yekun rəy bildiririk. Bizim yekun rəyimizdə ciddi qeyri-müəyyənlik mövcuddur deyilsə, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarında əlaqədar məlumatlara diqqət çəkməyimiz, yaxud da bu cür məlumatlar müvafiq olmazsa, rəyimizi dəyişdirməyimiz tələb olunur. Bizim yekun rəylərimiz auditor hesabatımızın hazırlanma tarixinədək əldə edilmiş audit dəlillərinə əsaslanır. Bununla belə, gələcək hadisə və şərtlər Bankın işində davamlılıq prinsipini poza bilər.
- Maliyyə hesabatlarının, o cümlədən açıqlanan məlumatların ümumi təqdimatı, strukturu və məzmunu, həmçinin hesabatların obyektiv təqdimatının əsasını təşkil edən başlıca əqd və hadisələri əks etdirib etdirmədiyini təhlil edirik.

Biz auditin və mühüm audit tapıntılarının, o cümlədən audit yoxlaması zamanı daxili nəzarətdə aşkarladığımız mühüm çatışmazlıqların nəzərdə tutulan əhatə dairəsi və zamanlaması ilə bağlı idarəetmə üzrə məsul tərəflərlə əlaqədə oluruq.

Grant Thornton Azərbaycan
Bakı, Azərbaycan Respublikası
Tarix: 26 aprel, 2017

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2016-cı il tarixinə***(min Azərbaycan manatı ilə)*

	Qeydlər	2016	2015
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	219,972	121,648
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	30,755	82,389
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	185,126	251,752
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	2,647	60
Cari mənfəət vergisi aktivləri		-	1,801
Əmlak və avadanlıqlar	10	7,260	10,211
Qeyri-maddi aktivlər	11	7,933	5,817
Digər aktivlər	13	6,362	3,969
Cəmi aktivlər		460,055	477,647
Öhdəliklər			
ARMB qarşısında öhdəliklər	14	20,023	20,014
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	15	51,966	123,202
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	16	314,794	212,860
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	17	-	48,759
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	12	3,077	1,190
Digər öhdəliklər	13	5,359	3,665
Cəmi öhdəliklər		395,219	409,690
Kapital			
Səhm kapitalı	18	46,811	46,811
Bölüşdürülməmiş mənfəət		18,025	21,146
Cəmi kapital		64,836	67,957
Cəmi öhdəliklər və kapital		460,055	477,647

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Cenk Yuksel

İdarə Heyətinin Sədri / Baş Direktor

Xalidə Həsənova

Mühasibatlığa Nəzarət Departamentinin Müdiri

Ramin Səfərov

Maliyyə Hesabatları Departamentinin Müdiri

26 aprel 2017-ci il

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə***(min Azərbaycan manatı ilə)*

	Qeydlər	2016	2015
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		33,154	36,151
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		173	219
İnvestisiya qiymətli kağızları		25	11
		33,352	36,381
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(5,125)	(5,221)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(4,557)	(4,921)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		(2,947)	(2,973)
		(12,629)	(13,115)
Xalis faiz gəliri		20,723	23,266
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	8	(20,392)	(10,571)
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatdan sonra xalis faiz gəliri		331	12,695
Xalis haqq və komissiya gəliri	20	6,310	6,570
Məzənnə fərqiindən xalis gəlirlər/(zərərlər):			
- diling əməliyyatları		17,860	12,710
- xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi		1,543	(1,188)
Digər gəlir		20	15
Qeyri-faiz gəliri		25,733	18,107
İşçilər üzrə xərclər	21	(11,859)	(13,363)
Ümumi və inzibati xərclər	22	(10,661)	(10,759)
Köhnəlmə və amortizasiya	10, 11	(4,777)	(5,800)
Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatların qaytarılması / (Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar)		(14)	249
Qeyri-faiz xərci		(27,311)	(29,673)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət/(zərər)		(1,247)	1,129
Mənfəət vergisi xərci	12	(1,874)	(1,091)
İl üzrə mənfəət/(zərər)		(3,121)	38
İl üzrə digər ümumi gəlir		-	-
İl üzrə cəmi mənfəət/(zərər)		(3,121)	38

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə***(min Azərbaycan manatı ilə)*

	<i>Səhm kapitalı</i>	<i>Bölüşdürülməmiş mənfəət</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2014-ci il	46,811	21,108	67,919
İl üzrə mənfəət	–	38	38
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	–	38	38
31 dekabr 2015-ci il	46,811	21,146	67,957
İl üzrə zərər	–	(3,121)	(3,121)
İl üzrə cəmi məcmu (zərər)/gəlir	–	(3,121)	(3,121)
31 dekabr 2016-cı il	46,811	18,025	64,836

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə***(min Azərbaycan manatı ilə)*

	Qeydlər	2016	2015
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		28,648	34,393
Ödənilmiş faiz		(14,348)	(12,305)
Alınmış haqq və komissiya		10,139	8,954
Ödənilmiş haqq və komissiya		(3,695)	(2,564)
Xarici valyuta ilə diling əməliyyatlarından zərərləri çıxmaqla reallaşdırılmış gəlir		17,860	12,710
Alınmış digər gəlir		20	15
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(12,184)	(12,904)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri		(10,703)	(10,836)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitləri		15,737	17,463
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artma)/azalma</i>		51,509	(51,704)
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		51,036	74,015
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(2,393)	(451)
Digər aktivlər		–	20,000
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artma/(azalma)</i>		(69,737)	(3,262)
ARMB qarşısında öhdəliklər		–	20,000
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(69,737)	(3,262)
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		102,053	(26,909)
Digər öhdəliklər		2,195	(1,269)
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş / (istifadə olunmuş) xalis pul vəsaitləri		150,400	27,883
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(1,250)	(3,575)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş / (istifadə olunmuş) xalis pul vəsaitləri		149,150	24,308
İnvestisiya fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitləri			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının alınması		(2,561)	–
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının satışı və geri qaytarılmasından daxilolmalar		–	8,647
Əmlak və avadanlıqların alınması		(836)	(885)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	11	(3,797)	(2,615)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş / (istifadə olunmuş) xalis pul vəsaitləri		(7,194)	5,147
Maliyyə fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitləri			
(Buraxılmış istiqrazların geri alınması) / buraxılmış istiqrazlardan daxilolmalar		(48,649)	(12,514)
Maliyyə fəaliyyəti üzrə (istifadə olunmuş) / əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(48,649)	(12,514)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		5,017	50,295
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artma/(azalma)		98,324	67,236
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə		121,648	54,412
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	6	219,972	121,648

(min Azərbaycan manatı ilə)

1. Əsas fəaliyyət

Yapi Kredi Bank Azərbaycan ("Yapi Kredi Bank") Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir və Azərbaycan Respublikasında yerləşir. Yapi Kredi Bank Azərbaycan məhdud məsuliyyətli qapalı səhmdar cəmiyyətdir və Azərbaycanın normativ-hüquqi aktlarına uyğun olaraq qurulmuşdur.

Yapi Kredi Bankın əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında kommersiya və pərakəndə bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsidir. Yapi Kredi Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") 11 yanvar 2000-ci ildə verdiyi 243 qeydiyyat nömrəli tam bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. Yapi Kredi Bank Azərbaycan Respublikasının 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Əmanətlərin Sığortalanması Fondu fiziki şəxslərin AZN üçün illik kredit faizi 15%-i, xarici valyutalar üçün isə 3%-i keçməyən əmanətlərinin tam qaytarılmasına zəmanət verir. Yapi Kredi Bankın qeydiyyata alınmış ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı, AZ1078, Cəlil Məmmədquluzadə küçəsi, 73G.

31 iyul 2007-ci il tarixində Yapi Kredi Bank, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində Yapi Kredi Invest MMC adlı tam mülkiyyətində olan broker törəmə müəssisəsini ("törəmə müəssisə") qeydiyyata almışdır. Törəmə müəssisə 2008-ci ilin fevral ayında əməliyyatlarına başlamış və diling və broker əməliyyatları ilə məşğul olur. 31 dekabr 2016-cı ildən etibarən törəmə müəssisənin aktivlərinin cəmi həcmi 61 AZN, cəmi kapitalı isə 31 AZN (bölüşdürülməmiş gəlir və cari ilin mənfəəti/zərəri daxil olmaqla) təşkil etmişdir. Lakin cari il ərzində Yapi Kredi Invest əsas fəaliyyətini dayandırmış və likvidasiya prosesindədir, bu səbəbdən də müqayisə edilməli göstəricilər tam müqayisə edilə bilmir. Törəmə müəssisəsinin rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı, AZ1078, Cəlil Məmmədquluzadə küçəsi, 73G.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına Yapi Kredi Bankın və onun törəmə müəssisəsinin (birlikdə "Bank") maliyyə hesabatları daxildir.

Bankın Azərbaycan Respublikasında 13 filialı (2015-ci il: 16 filial), 1 müştəri xidmətləri şöbəsi (2015-ci il: 1 müştəri xidmətləri şöbəsi) vardır. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın 381 işçisi olmuşdur (2015-ci il: 409).

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	%
Yapi ve Kredi Bankası A.Ş.	99.8
YK Yatırım Menkul Degerler A.Ş.	0.1
YK Lease A.Ş.	0.1
Cəmi	100.0

Türkiyədə təsis edilmiş müəssisə "Yapi ve Kredi Bankası A.Ş." ("YKB") Bankın əsas ana şirkətidir. YKB-nin səhmləri 1987-ci ildən etibarən İstanbul Fond Birjasında ("İFB") alınıb-satılır. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə YKB-nin səhmlərinin 18.20%-i birjalarda açıq şəkildə alınıb-satılırdı (31 dekabr 2015-ci il: 18.20%). Qalan 81.80% Koç Finansal Hizmetler A.Ş. ("KFS") şirkətinin mülkiyyətindədir. KFS şirkətinin əsas səhmdarları "UniCredito Italiano SPA" və "Koç Holding" şirkətləridir və hər birinin mülkiyyət payı 50% təşkil edir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Komitəsi ("MUBSK") tərəfindən buraxılmış Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın hesabat və funksional valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılan əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında rəqəmlər, səhmlərin sayı və xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı (AZN) ilə təqdim edilir.

Aşağıdakılar üzrə yekunlaşdırılmış mühüm mühasibat uçotu prinsiplərindən bu maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə olunub və əvvəlki ildə istifadə olunanla uyğunluq təşkil edir.

Bu maliyyə hesabatları MHBS-in hər bir aktiv, öhdəlik, gəlir və xərc üzrə müəyyən etdiyi ölçü prinsiplərindən istifadə edilməklə hazırlanmış və ardıcıl qaydada tətbiq edilmişdir. Ölçü əsasları aşağıdakı mühasibat uçotu prinsiplərində daha ətraflı təsvir edilmişdir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Standartlar, şərhlər və düzəlişlər

Bank 1 yanvar 2016-cı il tarixindən və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilən aşağıdakı düzəliş edilmiş MHBS-ləri qəbul etmişdir:

2012-2014-cü illərdə MHBS-lərə illik təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşdirmələr 1 iyul 2016-cı ildən və ya daha sonra qüvvəyə minir. Bunlara aşağıdakılar daxildir:

5 sayılı MHBS “Cari olmayan satış üçün saxlanan aktivlər və davam etdirilməyən əməliyyatlar”.

Düzəliş perspektiv qaydada tətbiq edilir və aşağıdakılara aydınlıq gətirir:

- ▶ Aktivlər (və ya çıxan qruplar) adətən ya satış, ya da sahiblərə bölüşdürmə yolu ilə istifadə olunur. Düzəliş ona aydınlıq gətirir ki, bu istifadə metodlarının birindən digərinə keçid yeni istifadə planı deyil, ilkin planın davamı hesab ediləcək. Bu səbəbdən də 5 sayılı MHBS-də tələblərin tətbiqinə heç bir müdaxilə yoxdur.
- ▶ *7 sayılı MHBS “Maliyyə ətləri: Açıqlamalar”*
- ▶ Düzəliş, müəyyən haqqın daxil olduğu xidmət müqaviləsində maliyyə aktivində davamlı müdaxilənin nəzərdə tutulduğuna aydınlıq gətirir. Müəssisə açıqlamaların tələb olunub olunmadığını müəyyən etmək üçün bu haqqın xüsusiyyətlərini və 7.B30 və 7.42C sayılı MHBS-yə davamlı müdaxilə üzrə təlimatlara qarşı tədbirləri təhlil etməlidir.
- ▶ Davamlı müdaxilə nəzərdə tutan xidmət müqavilələrinin təhlili retrospektiv qaydada aparılmalıdır. Bununla belə, müəssisənin düzəlişi ilk tətbiq etdiyi illik müddətdən əvvəl başlayan hər hansı müddət üçün tələb olunan açıqlamaların verilməsinə ehtiyac duyulmur.
- ▶ Düzəliş təzminat açıqlaması tələblərinin, bu cür açıqlamalar ən sonuncu illik hesabatda verilmiş məlumat üzrə mühüm yeniliklər təmin etmədiyi təqdirdə, qısaldılmış aralıq maliyyə hesabatlarına tətbiq edilmədiyinə aydınlıq gətirir.

Düzəlişlər retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir.

19 sayılı MHBS “İşçilərin mükafatlandırılması

- ▶ Düzəliş yüksək keyfiyyətli korporativ qiymətli kağızların bazar həcmnin obliqasiyanın olduğu ölkə deyil, müəyyən edildiyi valyuta əsasında qiymətləndirilməsinə aydınlıq gətirir. Bu valyuta ilə müəyyən edilmiş yüksək keyfiyyətli korporativ qiymətli kağızlar üçün geniş bazar olmadığı zaman hökumətin təyin etdiyi qiymətli kağız qiymətlərindən istifadə oluna bilər.
- ▶ Düzəliş prospektiv qaydada tətbiq edilməlidir.

34 sayılı MUBS “Aralıq maliyyə hesabatları”

- ▶ Düzəliş tələb edilən aralıq açıqlamalar ya aralıq maliyyə hesabatlarında, yaxud da aralıq maliyyə hesabatları və daha böyük aralıq maliyyə hesabatına daxil edilən hər hansı sənədlər (məsələn rəhbərliyin şərhləri və risklər haqqında hesabat) arasında qarşılıqlı istinadlar yolu ilə təqdim edilməlidir.
- ▶ Aralıq maliyyə hesabatları çərçivəsində digər məlumatlar maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə aralıq hesabatları tarixinə və aralıq hesabatlarının şərtlərinə uyğun olaraq təqdim edilməlidir.
- ▶ Düzəliş retrospektiv olaraq tətbiq edilməlidir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Standartlar, şərhlər və düzəlişlər (davamı)

Konsolidasiya prinsipləri

Törəmə müəssisələr, yəni Bankın nəzarət etmək imkanı olduğu bütün müəssisələr, konsolidasiya edilir. Nəzarət bu halda yaranır ki, Bank investisiya obyektində iştirakı ilə bağlı dəyişən zərərə məruz qalsın və ya gəlir əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyektinə üzrə nəzarət hüququ vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir etmək imkanını qazansın. Xüsusilə, Bank investisiya obyektinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Bank:

- ▶ Investisiya obyektinə üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yəni mövcud olan səsvermə hüquqları hazırda investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- ▶ Investisiya obyektində iştirakla bağlı risk və ya dəyişən gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun; və
- ▶ Gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyektinə üzrə nəzarəti istifadə etmək imkanına malik olsun.

Ümumiyyətlə, fərziyyəyə görə səsvermə hüquqlarının çoxluğu nəzarətin əldə edilməsi ilə nəticələnir. Bu fərziyyəyə dəstək üçün və Bank səsvermə hüquqlarının və ya investisiya obyektində analoji hüquqların çoxluğundan az paya sahib olanda Bank investisiya obyektinə üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını qiymətləndirərkən bütün müvafiq fakt və şəraitləri, o cümlədən aşağıdakıları nəzərdən keçirir:

- ▶ Investisiya obyektində digər səsvermə hüquqlarının sahibləri ilə müqavilə razılaşması (razılaşmaları);
- ▶ Digər müqavilə razılaşmalarından irəli gələn hüquqlar;
- ▶ Bankın səsvermə hüquqları və potensial səsvermə hüquqları.

Törəmə müəssisələr nəzarət Banka keçdiyi tarixdən konsolidasiya edilir və nəzarət başa çatdıqdan sonra konsolidasiya dayandırılır. Bütün qrupdaxili əməliyyatlar, balanslar və qrup şirkətləri arasında əməliyyatlardan əldə edilən reallaşdırılmamış gəlirlər tamamilə silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyərsizləşməsini göstərmirsə, reallaşdırılmamış zərərər də silinir. Lazım gəldikdə, Bankın qəbul etdiyi siyasətə uyğunlaşmaq məqsədilə törəmə müəssisələrin uçot siyasətində dəyişiklik aparılır.

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payındakı dəyişiklik, nəzarət hüququ dəyişmədikdə, kapital əməliyyatı kimi uçota alınır. Zərərər defisitli saldo ilə nəticələnsə də, qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir.

Bank törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirdikdə, o, törəmə müəssisənin aktivləri (o cümlədən qudvili) və öhdəlikləri, qeyri-nəzarət paylarının balans dəyəri, kapitalda qeydə alınmış ümumi məzənnə fərqlərini uçotdan silir; əldə edilmiş vəsaitin ədalətli dəyərini, saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərini və mənfəət və ya zərərdə hər hansı əlavəni və ya defisiti tanıyır və əvvəl digər ümumi gəlirdə tanınmış komponentlərdə əsas şirkətin payını mənfəətə və ya zərərə yenidən təsnif edir.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Bank satış üçün mövcud olan qiymətli kağızları və törəmə alətləri kimi maliyyə alətlərini hər hesabat tarixində ədalətli dəyərle ölçür. Amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri Qeyd 24-də açıqlanır.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyat zamanı aktivin satılması üçün alına bilən və ya öhdəliyi köçürmək üçün ödənilə bilən məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Bankın əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülür və ehtimal edilir ki, bazar iştirakçıları bu zaman öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kotirovka edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- Səviyyə 2 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- Səviyyə 3 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında hərəkətin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Maliyyə aktivləri

İlkin tanınma

39 sayılı MUBS ilə əhatə olunan maliyyə aktivləri müvafiq qaydada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri, kreditlər və debitor borcları və ya satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinə təsnif edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanınma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanınma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktivini almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması daxildir.

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri

Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilmiş maliyyə aktivləri "Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri" kateqoriyasına daxil edilir. Maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi o halda təsnif edilir ki, onlar yaxın zamanda satılmaq məqsədilə alınmış olsun. Təyin edilmiş və effektiv hedcinq alətləri olmayan törəmə aktivlər də ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri üzrə gəlir və ya zərərlər zərər və gəlirdə öz əksini tapır.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, dəyişməz və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Gəlir və zərərlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarılanda və ya dəyersizləşəndə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri satış üçün təyin edilmiş və ya yuxarıda göstərilən üç sinifdən heç birinə təsnif edilməyən qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlkin tanınmadan sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və ya xərclər investisiyanın tanınması dayanan və ya investisiyanın dəyersizləşməsi müəyyən edilənə qədər digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilmiş məcmu gəlir və ya zərər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda yenidən təsnif edilir. Bununla bərabər effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Ticarət üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləri artıq yaxın zamanda satılmaq məqsədilə saxlanılmırsa, aşağıdakı hallardan birində ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına uyğun olan maliyyə aktivləri bu halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlananadək saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satış üçün mövcud olan və ya ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun olan satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlananadək saxlamaq niyyətində və imkanına malikdirsə, kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərle yenidən təsnif edilir. Mənfəət və ya zərərdə artıq tanınmış olan gəlir və ya zərər qaytarılmır. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri onun, hansı daha münasibdirsə, yeni dəyərinə və ya amortizasiya edilmiş dəyərinə bərabər olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankından ("ARMB") alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklüliyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

"REPO" və "əks-REPO" razılaşmaları

Qiymətli kağızların satılması və geri alınması razılaşmaları ("REPO" razılaşmaları) təminatlı maliyyələşdirmə əməliyyatları kimi əks etdirilir. "REPO" razılaşmaları əsasında satılmış qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilir. Qiymətli kağızları alan tərəf müqavilə şərtlərindən və ya qəbul edilmiş təcürbədən irəli gələrək həmin qiymətli kağızların satılması və ya yenidən girov qoyulması hüququna malik olduqda, "REPO" razılaşmaları əsasında girov qoyulan qiymətli kağızlar kimi yenidən təsnif edilir. Müvafiq öhdəliklər kredit təşkilatlarına və ya müştərilər qarşısında öhdəliklərin tərkibində təqdim olunur. Geri satılma ("əks-REPO") razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar əhəmiyyətli olanda maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca hesab və ya şəraitdən asılı olaraq pul vəsaitləri və ya pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və müştərilərə verilmiş kreditlər kimi əks etdirilir. Satış qiyməti ilə geri alış qiyməti arasında fərq faiz hesab olunur və effektiv gəlirlilik metodundan istifadə etməklə "REPO" razılaşmalarının müddəti ərzində hesablanır.

Tərəfdaşlara verilmiş qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda saxlanılır. Borc götürülmüş qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin qiymətli kağızlar üçüncü tərəflərə satılanda alış və satış konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda ticarət qiymətli kağızlarından zərərləri çıxmaqla gəlirlərin tərkibində əks etdirilir. Onların qaytarılması öhdəliyi ədalətli dəyərle ticarət öhdəliyi kimi əks etdirilir.

Borc öhdəlikləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşması Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə ARMB qarşısında öhdəliklər, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər, müştərilər qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətli kağızları daxildir. İlkin tanınmadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərle, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Bank öz borcunu satın alırsa, o zaman bu borc konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasında fərq konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda tanınır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Lizing

Operativ lizing – Bank lizingqalan qismində

Lizing obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizingverən tərəfindən Banka ötürülmədikdə, aktivlərin lizingi operativ lizing hesab olunur. Operativ lizing əsasında ödənişlər lizingin müddəti ərzində bərabər hissələrə bölmək metoduna əsasən ümumi və adminstrativ xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınmada ölçülməsi

İlkin tanınma zamanı maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə ölçülür. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan alətlərin ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir.

Adətən, ilkin tanınmada maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir. Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqli olduğunu müəyyən edərsə, onda:

- Ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktivlər və ya öhdəliklərin kotirovkaları ilə sübuta yetirilsə (yəni Səviyyə 1 giriş məlumatları) və ya yalnız müşahidə edilə bilən bazarlarda əldə edilən məlumatları istifadə edən qiymətləndirmə üsullarına əsaslanırsa, Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi gəlir və ya zərər kimi tanıyır;
- Bütün digər hallarda maliyyə alətinin ilkin qiymətləndirməsində ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi təxirə salmaq üçün düzəliş aparılır. İlkin tanınmadan sonra Bank bu təxirə salınmış fərqi gəlir və ya xərc kimi yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alət uçotdan çıxarılanda tanıyır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı əvəzləşdirmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivləri reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyətində olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisədən asılı olmamalıdır və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- Biznesin adi gedisində;
- Öhdəliklər yerinə yetirilmədikdə; və
- Müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Adətən, bu şərtlərə qarşılıqlı əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmalarda rast gəlinmir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi şəkildə təqdim edilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülə bilən azalmaya (misal üçün vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərlə uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün ümumi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivləri analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini ümumi şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir. Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

(idarəetmə riskləri matrisi əsasında hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktivin ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalırsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgeninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgeninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Ümumi şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analogi xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunun dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərsizləşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin ilkin dəyərdən əhəmiyyətli və ya sürəli şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərsizləşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirin tərkibindən çıxarılır və konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və məcmu gəlir haqqında hesabat üzrə yenidən təsnif edilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərləri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və məcmu gəlir haqqında hesabat vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərsizləşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması konsolidasiya edilmiş mənfəət və zərər və ya digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir.

Borc alətləri satıla bilən alətlər kimi təsnif edildə dəyərsizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərsizləşmə zərərləri mənfəət və ya zərərdə əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərsizləşmə zərəri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda bərpa edilir.

Kreditlərin restrukturizasiyası

Mümkün olduqda Bank girova yiyələnəkdən daha çox kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir. Bu restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda təqdim olunur:

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Kreditlərin restrukturizasiyası (davamı)

- Kreditin valyutası dəyişmişdirsə, köhnə kredit uçotdan çıxarılır və yeni kredit tanınır.
- Əgər kredit şərtlərinin dəyişməsi borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, Bank aşağıda təsvir olunmuş maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir.
- Əgər kredit şərtlərinin dəyişməsi borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlıdırsa və şərtlər dəyişdirildikdən sonra kredit dəyərsizləşsə, Bank ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə istifadə etməklə diskontlaşdırılmış yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə şərtlər dəyişdirildikdən əvvəl balans dəyəri arasındakı fərqi dövr üzrə ehtiyat ayırmalarında tanıyır. Kreditin şərtləri dəyişdirildikdən sonra kredit dəyərsizləşməmiş, Bank effektiv faiz dərəcəsinə yenidən hesablayır.

Yeni şərtlər müəyyən edildikdən sonra, kredit artıq vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün meyarların qarşılınması və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya ümumi qaydada dəyərsizləşmə üçün qiymətləndirilməkdə davam olunur və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsi istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- Bank: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zamanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiya (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiya və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərinə bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "put" opsiya (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiya və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həddi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyanın icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri "MZHƏD maliyyə öhdəlikləri" və "digər maliyyə öhdəlikləri" olmaqla iki hissəyə ayrılır.

a) MZHƏD

Maliyyə öhdəlikləri ticarət məqsədləri ilə saxlanıldıqda və ya xüsusi olaraq MZHƏD şəklində nəzərdə tutulduqda MZHƏD maliyyə öhdəlikləri kateqoriyasına aid edirlər. MZHƏD maliyyə öhdəlikləri ədalətli dəyərle təqdim edilir və yenidən ölçülmə zamanı yaranan mənfəət və zərər məbləğləri müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır. Mənfəət və zərər hesabında tanınan xalis mənfəət və ya zərərə maliyyə öhdəliyi üzrə ödənilən bütün faizlər daxildir və bu məbləğ məcmu gəlir hesabatında "digər gəlirlər/(zərərlər)" bəndində öz əksini tapır.

b) Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri ilkin olaraq bütün əməliyyat xərcləri çıxıldıqdan sonra ədalətli dəyər ilə ölçülür. Digər maliyyə öhdəlikləri növbəti dövrlərdə effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə olunmaqla amortizasiya edilmiş maya dəyərində ölçülür və faiz xərcləri effektiv gəlir kriteriyasına əsaslanaraq tanınır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması (davamı)

Effektiv faiz dərəcəsi metodu, maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş maya dəyərinin hesablanması və faiz xərci məbləğinin müvafiq dövrlər üzrə paylaşdırılmasını nəzərdə tutur. Bu metod maliyyə öhdəliyinin nəzərdə tutulan istifadə müddəti üzrə təxmin edilən gələcək ödəniləcək vəsaitləri və ya müvafiq olduqda, daha qısa müddət üzrə maliyyə öhdəliyinin qalıq dəyərini dəqiq diskontlaşdıraraq dərəcədir.

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditör qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Normal biznes fəaliyyətində Bank akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərle "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı mənfəət və ya zərər zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qüvvədə və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Müvəqqəti fərqin bərpa edilməsi vaxtı nəzarət altında olduğu və müvəqqəti fərqin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal edildiyi hallar istisna olmaqla, təxirə salınmış mənfəət vergisi törəmə müəssisələrə, assosiasiya olunmuş müəssisələrə və birgə müəssisələrə investisiyalardan irəli gələn müvəqqəti fərqlər üzrə əks etdirilir.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı ƏDV, əmlak vergisi, ödəmə mənbəyində tutulan vergi və sair müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə tanınır. Tanınma meyarına uyğun gələndə, əmlak və avadanlıqların bir hissəsinin əvəz edilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Əmlak və avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<i>ii</i>
İcarəyə alınmış əsas vəsaitlərin əsaslı təmiri	4-15
Mebel və qurğular	4-5
Kompüterlər və ofis avadanlığı	4
Nəqliyyat vasitələri	4

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar (davamı)

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, digər əməliyyat xərclərinə daxil edilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qudvildən başqa qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. İlk tanınmadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərlerini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 1-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərlə bağlı amortizasiya müddəti və metodları ən azından hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır.

Yenidən mülkiyyətə alınmış girov

Müəyyən hallarda girov ödənilməmiş kreditlər üzrə tutmanın yönləndirilməsindən sonra yenidən mülkiyyətə alınır. Yenidən mülkiyyətə alınmış girov ən aşağı balans dəyəri və ya xalis satış dəyərində ölçülür və hesabatlarda "Digər aktivlər" daxilində göstərilir.

Ehtiyatlar

Bank ehtiyatları keçmiş hadisənin nəticəsi olan cari (hüquqi və ya konstruktiv) öhdəliyə sahib olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri təcəssüm etdirən resursların xaric olmasının tələb olunacağını ehtimal etdikdə və öhdəliyin məbləğini etibarlı qiymətləndirə biləndə tanınır.

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər kapital kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olan xarici xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin emissiya zamanı səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Seqmentlər üzrə hesabatlar

Bankın seqmentlər üzrə hesabatları aşağıdakı əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır: pərakəndə bank əməliyyatları və korporativ bank əməliyyatları.

Şərti öhdəliklər

Şərti öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlir Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanınma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analogi gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satıla bilən aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Effektiv faiz dərəcəsi qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı),

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)

eləcə də ələtlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyərsizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərinə ilkin faktiki faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

Haqq və komissiya gəliri

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi xidmətlərdən əldə edir. Haqlardan əldə edilən gəlir aşağıdakı iki kateqoriyaya bölünə bilər:

- *Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri*
Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri həmin müddət ərzində hesablanır. Bu haqlara komissiya gəliri daxildir. Kreditlərin verilməsi öhdəlikləri ilə bağlı haqlar (bu kreditlərin istifadə edilməsi ehtimalı yüksək olanda) və kreditlərlə bağlı digər haqlar (hər hansı əlavə xərclərlə birlikdə) gələcək dövrlərə aid edilir və kredit üzrə faktiki faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır.
- *Əməliyyat xidmətlərinin göstərilməsindən komissiya gəliri*
Üçüncü tərəf adından hər hansı əməliyyat və ya danışıqlarda iştirak müvafiq əməliyyat başa çatdıqdan sonra tanınır. Müəyyən gəlirlilik göstəriciləri ilə bağlı olan haqlar və ya haqqın komponentləri müvafiq meyarlar yerinə yetirildikdən sonra tanınır.

Dividend gəliri

Bank ödənişi almaq hüququnu əldə edəndə gəlir tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsindən istifadə etməklə funksional valyutada qeydə alınır. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə qüvvədə olan məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya yenidən çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün gəlirlər və zərərlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda "Zərərlər çıxılmaqla xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə gəlir – xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ilkin əməliyyatların tarixlərinə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərli qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir.

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatın müqavilə üzrə valyuta məzənnəsi ilə ARMB-nin əməliyyat tarixində qüvvədə olan məzənnəsi arasında fərqlər xarici valyuta ilə dilinq əməliyyatlarından zərərləri çıxmaqla gəlirlərin tərkibində əks etdirilir. Bank hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə olan aşağıdakı rəsmi məzənnələrdən istifadə etmişdir.

	2016	2015
1 ABŞ dolları	AZN 1.7707	AZN 1.5594
1 Avro	AZN 1.8644	AZN 1.7046

Qəbul edilmiş, lakin qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər

Bankın konsolidasiya edilmiş hesabatlarının buraxılması tarixinə qədər buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər aşağıda açıqlanır. Bank müvafiq hallarda, bu standartlar qüvvəyə mindiyi zaman onları qəbul etmək niyyətindədir.

9 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri"

2014-cü ilin iyul ayında dərc edilmiş 9 sayılı "Maliyyə alətləri" adlı MHBS 39 sayılı "Maliyyə alətləri: Tanınma və Ölçmə" adlı MHBS-dəki mövcud təlimatı əvəz edir. 9 sayılı MHBS maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmənin hesablanması üçün yeni gözlənilən kredit itkisi modeli və hedcinqin uçotu üzrə yeni ümumi tələblərin daxil olduğu maliyyə alətlərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi üzrə düzəliş edilmiş təlimatı əhatə edir. Bu standart həmçinin maliyyə alətlərinin uçotdan silinməsi və tanınması üzrə təlimatı 39 sayılı MHBS-dən götürür. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ondan sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün etibarlıdır və bəzi azad edilmələrlə retrospektiv qaydada tətbiq olunacaqdır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

Standartın erkən qəbuluna icazə verilir. Qrup bu standartı erkən qəbul etmək niyyətində deyil. Qrup 9 sayılı MHBS-nin tətbiqindən irəli gələn konsolidasiya olunmuş maliyyə hesabatlarına potensial təsiri müəyyənləşdirir.

12 sayılı BMHS "Digər qurumlarda faizlərin açıqlanması"

- Düzəlişlər B10-B16 bəndlərində deyil, 12 sayılı BMHS-də nəzərdə tutulan açıqlama tələblərinin qurumun satış üçün saxlanan olaraq təsniflənən törəmə, birgə müəssisə və ya birlikdə olan faizlərinə şamil olunduğuna açıqlıq gətirir.
- Düzəlişlər 1 yanvar 2017 tarixindən etibarən qüvvədədir və retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir.

15 sayılı MHBS "Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər"

"Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər" adlı 15 sayılı MHBS nə qədər gəlirin və nə vaxt tanındığını müəyyən edən hərtərəfli çərçivə təmin edir. Bu standart 18 sayılı "Gəlir" BMUS, 11 sayılı "Tikinti müqavilələri" BMUS və 13 sayılı "Müştəri loyallığı proqramları" İFRİC daxil olmaqla mövcud gəlir tanıma təlimatını əvəzləyir. Yeni standartın başlıca prinsipi müəssisənin gəlirləri müştəriyə göndərdiyi mallar və ya xidmətlər əvəzində alınması gözlənilən vəsaiti əks etdirən məbləğdə tanımasıdır. Yeni standart gəlirlər haqqında geniş açıqlamalarla nəticələnir, əvvəllər hərtərəfli nəzərdən keçirilməmiş əməliyyatlar üzrə təlimat təmin edir və çox-elementli tədbirlər üzrə təlimatları təkmilləşdirir. 15 sayılı MHBS 1 yanvar 2018 tarixində və daha sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün keçərlidir və erkən qəbuluna icazə verilir. Qrup bu standartı erkən qəbul etmək niyyətində deyil. Qrup 15 sayılı MHBS-nin tətbiqindən irəli gələn konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına potensial təsiri müəyyənləşdirir.

16 sayılı MUBS "İcarə"

16 sayılı MHBS "İcarə" 17 sayılı BMUS "İcarə", 4 sayılı İFRİC "Sazişdə icarənin olub olmadığına müəyyənləşdirilməsi", SİC-15 "Əməliyyat icarələri - Stimullar" və SİC-27 "İcarənin hüquqi forması ilə əlaqədar əməliyyatların məğzinin qiymətləndirilməsi" üzrə mövcud icarə uçotu təlimatlarını əvəz edir. Balansda olan maliyyə icarələri və balansdan kənar əməliyyat icarələrini fərqləndirən icarədarlar üçün cari ikili uçot modelini aradan qaldırır. Əvəzində vahid balansda olan və cari maliyyə icarəsi uçotuna oxşar uçot modeli təmin edir. İcarəyə verən uçotu cari təcrübəyə uyğun olaraq qalır – yəni icarəyə verənlər icarələri maliyyə və əməliyyat icarələr olaraq təsnifləşdirməyə davam edir. 16 sayılı MHBS 1 yanvar 2019-da və daha sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün etibarlıdır və 15 sayılı MHBS "Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər" də qəbul edilərsə erkən qəbulu yolveriləndir. Qrup bu standartı erkən qəbul etmək niyyətində deyil. Qrup 16 sayılı MHBS-nin tətbiqindən irəli gələn konsolidasiya olunmuş maliyyə hesabatlarına potensial təsirini qiymətləndirir.

Aşağıdakı yeni və ya düzəliş edilmiş standartların Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir göstərəcəyi nəzərdə tutulmur. Bunlara daxildir:

- Açıqlama Təşəbbüsü (7 sayılı BMUS "Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat"a dəyişikliklər)
- Reallaşdırılmamış itkilər üçün təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması (12 sayılı BMUS "Gəlir vergiləri"nə düzəlişlər)
- Səhmə əsaslanan ödəmə əməliyyatlarının təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi (2 sayılı MHBS "Səhmə əsaslanan ödəmə"yə düzəlişlər)

28 sayılı BMUS "Asılı təşkilatlara və birgə müəssisələrə investisiyalar"

- Vençur kapital təşkilatı olan və ya digər ixtisaslı qurum investisiya-investisiya prinsipi ilə ilk tanınma mərhələsində mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyər əsasında asılı təşkilatlarda və birgə müəssisələrdə investisiyalarını ölçməyi seçə bilər.
- Özü investisiya təşkilatı olmayan bir qurumun investisiya təşkilatı olan asılı və ya birgə müəssisədə marağı olarsa, qurum kapital metodunu tətbiq edərkən investisiya qurumunun asılı təşkilatının və ya birgə müəssisəsinin investisiya qurumunun asılı təşkilatının və ya birgə müəssisəsinin törəmə şirkətlərdəki maraqlarına tətbiq etdiyi ədalətli dəyər ölçüsündən istifadə etməyi seçə bilər. Bu seçim hər bir investisiya qurumunun asılı təşkilatı və ya birgə müəssisəsi üçün (a) investisiya qurumunun asılı təşkilatının və ya birgə müəssisəsinin ilkin olaraq tanındığı; b) asılı təşkilat və ya birgə müəssisənin investisiya qurumuna çevrildiyi; və (c) investisiya qurumunun asılı təşkilatının və ya birgə müəssisəsinin ilk dəfə əsas şirkətə çevrildiyi tarixdən sonra ayrıca edilir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

- Düzəlişlər retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir və erkən tətbiq edilmə imkanı ilə 1 yanvar 2018-ci ildən etibarlıdır. Hər hansı bir qurum bu düzəlişləri daha erkən dövrdə tətbiq edərsə, faktı açıqlamalıdır.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və qiymətləndirmələri

Bankın uçot qaydalarını tətbiq edərkən, rəhbərlik, qiymətləndirmələrdən əlavə, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə daha əhəmiyyətli təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələrdən istifadə etmişdir. Qiymətləndirmələrin təbiətindən asılı olaraq, real nəticələr mühüm şəkildə fərqlənə bilər. Ən mühüm qiymətləndirmələr və mühakimələr aşağıda açıqlanır:

Kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat

Bank kredit və debitor borclarının dəyərsizləşməsinə qiymətləndirmək üçün müntəzəm qaydada onların təhlilini aparır. Borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcalanlar haqqında faktiki məlumatların mənbəyi az olduqda Bank dəyərsizləşmə zərərlərinin qiymətləndirilməsində özünün təcrübəli mühakiməsindən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfi dəyişikliklərə və ya Bankın daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupları üzrə kredit riski xarakteristikası və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərlərin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün özünün təcrübəli mühakiməsindən istifadə edir.

Girovun dəyərinin müəyyən edilməsi

Rəhbərlik müntəzəm qaydada girovun bazar dəyərini nəzərdən keçirir. Rəhbərlik cari vəziyyəti əks etdirmək məqsədilə təcrübəsi əsasında mühakimə edir və ya müstəqil rəydən istifadə edir. Tələb olunan məbləğ və girov tərəfdaşın kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri və əlaqədar təsnifləşdirilməsi

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Mümkün olanda, bu mexanizmlər müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün mühakimələr istifadə olunur. Mühakimələr uzunmüddətli maliyyə aktivləri üçün likvidlik riski, kredit riski və dəyişkənlik kimi məlumatları nəzərə alır. Bu amillər haqqında fərziyyələrdə dəyişikliklər maliyyə alətlərinin hesabatda göstərilən ədalətli dəyərinə təsir göstərə bilər. Rəhbərlik maliyyə alətlərinin xüsusiyyəti və istifadəsi üzrə mühakimə tətbiq edir və onları müvafiq kateqoriyalarda təsnifləşdirir.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Adi fəaliyyətində Bank əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə əlaqəli olmayan tərəflər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

5. Seqmentlər üzrə məlumat

İdarəetmə məqsədləri üçün Bank məhsullara və xidmətlərə görə iki əməliyyat seqmenti üzrə bölgü etmişdir:

Pərakəndə bank əməliyyatları	Əsasən fiziki şəxslərdən depozitlərin cəlb olunması, istehlak kreditlərinin, overdraftların verilməsi, kredit kart xidmətlərinin və vəsaitlərin köçürülməsi xidmətlərinin göstərilməsi.
Korporativ bank əməliyyatları	Əsasən korporativ müştərilərə və təşkilatlara ssudaların verilməsi və digər kredit xidmətlərinin göstərilməsi, depozitlərin cəlb olunması və cari hesabların açılması.

Rəhbərlik resursların bölüşdürülməsi və fəaliyyət nəticələrinin qiymətləndirilməsi haqqında qərarların qəbul edilməsi məqsədilə ayrıca olaraq təsərrüfat bölmələrinin nəticələrini izləyir. Seqmentin nəticələri, aşağıdakı cədvəldə göstərildiyi kimi, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında mənfəət və ya zərərdən fərqli olaraq ölçülür.

Əməliyyat seqmentləri arasında köçürmə qiymətləri üçüncü tərəflərlə əməliyyatlarla oxşar qaydada, bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında əməliyyatlar kimi həyata keçirilir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

5. Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

2016-cı və 2015-ci illərdə hər hansı bir xarici müştəri və ya biznes tərəfdaşı ilə əməliyyatlardan Bankın cəmi gəlirinin 10%-nə və ya daha çox hissəsinə bərabər olan məbləğdə gəlir əldə edilməmişdir.

Aşağıdakı cədvəldə Bankın əməliyyat seqmentlərinə dair gəlir, xərc və mənfəət haqqında məlumat təqdim olunur.

2016	Pərakəndə bank əməliyyatları	Korporativ bank əməliyyatları	Bölüşdürül- məmiş	Cəmi
Gəlirlər				
Faiz gəliri	16,572	16,755	25	33,352
Haqq və komissiya gəliri	6,150	3,855	–	10,005
Qeyri-faiz gəliri	9,651	9,757	15	19,423
Cəmi gəlirlər	32,373	30,367	40	62,780
Faiz xərci	(3,110)	(9,519)	–	(12,629)
Haqq və komissiya xərci	(2,372)	(1,323)	–	(3,695)
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	(8,015)	(12,377)	–	(20,392)
Qeyri-faiz xərci	(13,570)	(13,721)	(20)	(27,311)
Seqmentlər üzrə nəticələr	5,306	(6,573)	20	(1,247)
Mənfəət vergisi xərci	(714)	(1,269)	109	(1,874)
İl üzrə mənfəət/(zərər)	4,592	(7,842)	129	(3,121)
Seqmentlər üzrə digər məlumat				
Əsaslı məsrəflər	2,302	2,327	3	4,633
2015	Pərakəndə bank əməliyyatları	Korporativ bank əməliyyatları	Bölüşdürül- məmiş	Cəmi
Gəlirlər				
Faiz gəliri	20,571	15,799	11	36,381
Haqq və komissiya gəliri	6,722	2,412	–	9,134
Qeyri-faiz gəliri	6,523	5,011	3	11,537
Cəmi gəlirlər	33,816	23,222	14	57,052
Faiz xərci	(6,238)	(6,877)	–	(13,115)
Haqq və komissiya xərci	(1,928)	(636)	–	(2,564)
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	(5,625)	(4,946)	–	(10,571)
Qeyri-faiz xərci	(16,670)	(12,994)	(9)	(29,673)
Seqmentlər üzrə nəticələr	3,355	(2,231)	5	1,129
Mənfəət vergisi xərci	(3,233)	2,147	(5)	(1,091)
İl üzrə mənfəət/(zərər)	122	(84)	–	38
Seqmentlər üzrə digər məlumat				
Əsaslı məsrəflər	1,023	786	1	1,810

Coğrafi məlumat

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə Bankın üçüncü tərəf müştərilərdən gəlirləri Azərbaycan Respublikasında əldə edilmişdir. 8 sayılı MHBS Banka şamil olunmur, belə ki bu açıqlama onun minimum tələblərinə cavab vermir. Bu, mənfəət və zərəri daha yaxşı anlamaq üçün əlavə açıqlamadır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Kassada olan nağd pul vəsaitləri	19,758	28,161
ARMB-də cari hesablar	38,606	21,397
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	161,608	72,090
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	219,972	121,648

Digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda, müvafiq olaraq, 26 AZN (2015-ci il: 283 AZN) və 161,582 AZN (2015-ci il: 71,807 AZN) məbləğində faiz hesablanan müxbir hesabların qalıqları daxildir.

7. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Müddətli depozitlər	-	50,026
ARMB-də bloklaşdırılmış cari hesab	27,978	31,203
ARMB-də məcburi ehtiyatlar	2,777	1,160
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	30,755	82,389

31 dekabr 2016-cı il tarixinə kredit təşkilatlarından alınacaq müddətli depozitlər sıfır təşkil edir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə kredit təşkilatlarından alınacaq müddətli qeyri-rezident bankda yerləşdirilmiş, illik effektiv faiz dərəcələri 1.10%-1.35% olan, ödəniş müddəti müvafiq olaraq 14 yanvar 2016-cı il və 29 yanvar 2016-cı il tarixlərində bitən, ABŞ dolları ilə ifadə edilmiş iki depozit daxil etmişdir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə 27,978 min AZN (2015-ci il: 31,188) məbləğində ARMB-də bloklaşdırılmış cari hesab ARMB-dən alınmış borc öhdəliklərinə qarşı bloklaşdırılmış vəsaitləri ifadə edir (Qeyd 14).

Müştərilərdən cəlb edilmiş vəsaitlərin səviyyəsindən asılı olaraq kredit təşkilatları Mərkəzi Bankda faiz qazandırmayan pul depozitini (məcburi ehtiyatlar) saxlamalıdır. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə məhdudlaşdırılır.

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Korporativ kreditlər	127,551	156,424
İstehlak kreditləri	58,691	73,350
Kiçik biznes kreditləri	27,228	26,606
İpoteka kreditləri	9,506	12,862
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	222,976	269,242
Çıxılsın – Dəyərsizləşmə ehtiyatı	(37,850)	(17,490)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	185,126	251,752

31 dekabr 2016-cı il tarixinə kreditlərin ümumi məbləğinin 41.1%-i (2015-cü il: 49.3%) xarici valyutalarda ifadə edilmişdir. Ötən illə müqayisədə xarici valyutalarda ifadə edilmiş kredit portfelinin payının azalması 2016-cı ildə davam edən iqtisadi böhranla əlaqədardır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat**

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat siniflər üzrə üzləşdirilir:

	<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Kiçik biznes kreditləri</i>	<i>İstehlak kreditləri</i>	<i>İpoteka kreditləri</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2016-cı il	7,707	1,786	7,569	428	17,490
İl üzrə xərc	12,379	4,632	2,712	669	20,392
Silinmiş məbləğlər	–	–	(32)	–	(32)
31 dekabr 2016-cı il	20,086	6,418	10,249	1,097	37,850
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	18,761	5,510	1,797	991	27,059
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmə	1,325	908	8,452	106	10,791
	20,086	6,418	10,249	1,097	37,850
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmadan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	44,778	10,855	3,328	1,643	60,604
	<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Kiçik biznes kreditləri</i>	<i>İstehlak kreditləri</i>	<i>İpoteka kreditləri</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2015-ci il	3,013	659	3,326	173	7,171
İl üzrə xərc	4,946	1,127	4,243	255	10,571
Silinmiş məbləğlər	(252)	–	–	–	(252)
31 dekabr 2015-ci il	7,707	1,786	7,569	428	17,490
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	7,013	1,544	1,091	342	9,990
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmə	694	242	6,478	86	7,500
	7,707	1,786	7,569	428	17,490
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmadan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	21,927	5,311	2,378	625	30,241

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər

31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə 60,604 min AZN (2015-ci il: 30,241 AZN) məbləğində kreditlər fərdi qaydada qiymətləndirilmişdir. Bu cür kreditlər üçün 27,059 min AZN (2015-cü il: 9,990 AZN) məbləğində fərdi şəkildə dəyərsizləşmə üçün ehtiyatlar tanınmışdır. 31 dekabr 2016-cı ildə başa çatan il üzrə fərdi şəkildə dəyərsizləşmə ehtiyatı ayrılmış kreditlər üzrə hesablanmış faiz gəliri 7,567 AZN (2015-ci il: 1,725 AZN) təşkil edir.

ARMB-nin qaydalarına uyğun olaraq kreditlər yalnız İdarə Heyətinin qərarı ilə və ya, xüsusi hallarda, məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

Təminatın əsası

Bankın daxili siyasətlərində MHBS tələblərinə müvafiq olaraq kredit və avanslara qarşı 37,8 milyon AZN dəyərində təminat verilib. Bununla belə, bu təminat ARMB-nin tələblərinə uyğun verilsəydi, kredit və avanslara qarşı təminat 54,6 milyon manat təşkil edərdi. Bankın daxili siyasəti çərçivəsində fərdi dəyərsizləşdirmə aparılan zaman nəzərdə tutulan ən münasib bərpa oluna bilmə faizi rəhbərliyin mühakiməsi əsasında hər bir fərdi kreditdən endirimli pul vəsaitlərinə tətbiq edilmişdir. Bank bu vəziyyəti qüvvədə olan hər hansı qaydalara əməl etməmə olaraq dəyərləndirmir, çünki maliyyə hesabatları MHBS-a uyğun hazırlanmışdır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər**

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilmişdir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- korporativ kreditlər üçün daşınmaz əmlak və ticarət debitor borcları üzrə haqlar, üçüncü tərəf zəminliyi;
- istehlak kreditləri üçün pul vəsaitləri, kreditə götürülən istehlak əşyaları üzrə haqlar və yaşayış mülkləri üzrə girovlar;
- avtokreditlər üçün pul vəsaitləri və nəqliyyat vasitələrinin girovları.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

31 dekabr 2016-cı il tarixinə müştərilərə verilən kreditlərin 63,328 AZN-i və ya ümumi kredit portfelinin 28%-i Bankın on (2015-ci il: 10) ən iri üçüncü tərəf borcalan üzrə (2015-ci il: 72,332 və ya 27%) cəmləşmişdir.

Kreditlər aşağıdakı növ müştərilərə verilmişdir: (məbləğlər ehtiyatdan əvvəl təqdim edilir):

	2016	2015
Özəl müəssisələr	127,551	156,424
Fiziki şəxslər	95,425	112,818
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	222,976	269,242

Kreditlər Azərbaycanda aşağıdakı sənaye sektorları üzrə təmin edilmişdir (məbləğlər ehtiyatdan əvvəl təqdim edilir):

	2016	2015
Fiziki şəxslər	95,425	112,818
Ticarət müəssisələri	52,960	96,234
Daşınmaz əmlakın tikintisi	25,521	30,597
İstehsal	49,070	29,593
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	222,976	269,242

9. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	2,587	–
Birjada qiyməti müəyyən edilməyən korporativ səhmlər (Bakı Fond Birjasında 5%-lik mülkiyyət payı)	60	60
Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar	2,647	60

Borc qiymətli kağızlarının nominal faiz dərəcələri və ödəmə müddətləri aşağıda təqdim olunur:

	2016		2015	
	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	5%	Oktyabr-2021	–	–

(min Azərbaycan manatı ilə)

10. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>İcarəyə alınmış əsas vəsaitlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Kompüterlər və ofis avadanlığı</i>	<i>Mebel və qurğular</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər					
31 dekabr 2015-ci il	11,449	9,257	3,048	104	23,858
Daxilolmalar	50	573	192	21	836
Silinmələr	(811)	(112)	(94)	-	(1,017)
Köçürmələr	(23)	-	23	-	-
31 dekabr 2016-cı il	10,665	9,718	3,169	125	23,677
Yığılmış köhnəlmə					
31 dekabr 2015-ci il	(4,893)	(6,381)	(2,281)	(92)	(13,647)
Köhnəlmə xərci	(1,305)	(1,419)	(383)	(15)	(3,122)
Silinmələr	243	39	70	-	352
Köçürmələr	-	-	-	-	-
31 dekabr 2016-cı il	(5,955)	(7,761)	(2,594)	(107)	(16,417)
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2015-ci il	6,556	2,876	767	12	10,211
31 dekabr 2016-cı il	4,710	1,957	575	18	7,260

	<i>İcarəyə alınmış əsas vəsaitlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Kompüterlər və ofis avadanlığı</i>	<i>Mebel və qurğular</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər					
31 dekabr 2014-cü il	11,361	9,663	2,241	111	23,376
Daxilolmalar	88	316	85	-	489
Silinmələr	-	-	-	(7)	(7)
Köçürmələr	-	(722)	722	-	-
31 dekabr 2015-ci il	11,449	9,257	3,048	104	23,858
Yığılmış köhnəlmə					
31 dekabr 2014-cü il	(3,547)	(4,996)	(1,399)	(99)	(10,041)
Köhnəlmə xərci	(1,346)	(1,846)	(421)	-	(3,613)
Silinmələr	-	-	-	7	7
Köçürmələr	-	461	(461)	-	-
31 dekabr 2015-ci il	(4,893)	(6,381)	(2,281)	(92)	(13,647)
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2014-cü il	7,814	4,667	842	12	13,335
31 dekabr 2015-ci il	6,556	2,876	767	12	10,211

31 dekabr 2016-cı il tarixinə tam köhnəlmiş əmlak və avadanlıqların ümumi balans dəyəri 6,742 AZN (2015-ci il: 2,978 AZN) məbləğindədir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

11. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Lisensiyalar</i>	<i>Kompüter proqramları</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər			
31 dekabr 2015-ci il	6,197	5,666	11,863
Daxilolmalar	1,398	2,399	3,797
Silinmələr	(102)	(17)	(119)
31 dekabr 2016-cı il	7,493	8,048	15,541
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2015-ci il	(4,755)	(1,291)	(6,046)
Amortizasiya xərci	(1,088)	(567)	(1,655)
Silinmələr	76	17	93
31 dekabr 2016-cı il	(5,767)	(1,841)	(7,608)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2015-ci il	1,442	4,375	5,817
31 dekabr 2016-cı il	1,726	6,207	7,933

	<i>Lisensiyalar</i>	<i>Kompüter proqramları</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər			
31 dekabr 2014-cü il	5,798	4,744	10,542
Daxilolmalar	399	922	1,321
31 dekabr 2015-ci il	6,197	5,666	11,863
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2014-cü il	(3,039)	(820)	(3,859)
Amortizasiya xərci	(1,716)	(471)	(2,187)
31 dekabr 2015-ci il	(4,755)	(1,291)	(6,046)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2014-cü il	2,759	3,924	6,683
31 dekabr 2015-ci il	1,442	4,375	5,817

31 dekabr 2016-cı il tarixinə tamamilə amortizasiya olunmuş qeyri-maddi aktivlərin ümumi balans dəyəri 4,836 AZN (2015-ci il: 3,087 AZN) məbləğindədir.

12. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Cari vergi xərci	–	(214)
Əvvəlki ilin vergi xərci üzrə dəqiqləşmə	13	(243)
Təxirə salınmış vergi (xərci)/faydası – müvəqqəti fərqlərin qaytarılması və yaranması	(1,887)	(634)
Mənfəət vergisi xərci	(1,874)	(1,091)

2016-cı və 2015-ci illər üzrə şirkətlərin (o cümlədən bankların) standart korporativ mənfəət vergisi 20% olmuşdur. Lakin 2016-cı ildə vergi uçuğu üzrə zərər olduğuna görə cari il üzrə vergi hesablanmamışdır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

12. Vergilər (davamı)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisi dərəcəsindən fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə üzləşdirilir:

	2016	2015
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət	(1,247)	1,129
Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci	–	(226)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən məbləğlərin vergiyə təsiri		
Gəlirdən çıxılmayan xərclərin təsiri	–	12
Əvvəlki ilin vergi xərclərinin təsiri	13	(243)
Müvəqqəti fərqin təsiri	(1,887)	(634)
Mənfəət vergisi xərci	(1,874)	(1,091)

31 dekabrda təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda tanınmış		Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda tanınmış	
	2014	2015	2015	2016
Müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri				
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	(45)	(190)	(235)	(291)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(770)	(840)	(1,610)	(3,218)
Əmlak və avadanlıqlar	(234)	223	(11)	146
Qeyri-maddi aktivlər	(76)	65	(11)	(59)
Digər öhdəliklər	569	93	662	537
Digər aktivlər	–	15	15	(192)
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(556)	(634)	(1,190)	(3,077)

Təxirə salınmış vergi öhdəliyi MHBS-in 3,1 milyon tələbinə müvafiq təmin edilmişdir. Bununla belə, ARMB-in tələbinə uyğun hesablanmış 0,4 milyon dəyərində təxirə salınmış vergi aktivləri mövcuddur.

13. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Ödənilməkdə olan məbləğlər	1,550	894
Digər maliyyə aktivləri	1,550	894
Avans ödənişləri	2,159	2,760
Yenidən mülkiyyətə alınmış girov	2,178	190
Digər	475	125
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	4,812	3,075
Digər aktivlər	6,362	3,969

31 dekabr 2016-cı il tarixinə 2,159 AZN (2015-ci il: 2,760 AZN) məbləğində avans ödənişləri əsasən əmlak və avadanlıqların alınması, reklam, sığorta və icarə üçün ödənişlərdən ibarət olmuşdur.

(min Azərbaycan manatı ilə)

13. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2016	2015
Plastik kartlar üzrə hesablaşmalar	741	410
Əmlak və avadanlıqların alınması üzrə ödəniləcək məbləğlər	-	90
Digər	674	154
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,415	654
İşçilər üzrə hesablanmış öhdəliklər	1,353	1,660
Təxirə salınmış gəlir	631	764
Ehtiyatlar	143	244
Sosial fondlara kreditör borcları	124	206
Digər	1,693	137
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	3,944	3,011
Digər öhdəliklər	5,359	3,665

İşçilər üzrə hesablanmış öhdəliklərə Bankın maliyyə nəticələri ilə bağlı olaraq işçilərə 563 AZN (2015-ci il: 866 AZN) məbləğində mükafat və istifadə edilməmiş məzuniyyət üçün 790 AZN (2015-ci il: 794 AZN) məbləğində hesablamalar daxildir.

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixində təxirə salınmış gəlirlər əsasən plastik kartların, zəmanətlərin və akkreditivlərin buraxılması üçün alınmış haqdan ibarətdir.

14. ARMB qarşısında öhdəliklər

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın ARMB-dən alınmış, 20,000 AZN məbləğində olan və müddəti 09 iyun 2017-ci il tarixinə qədər başa çatan kreditləri olmuşdur (2015-ci il: 20,000 AZN). Bank bu kreditlər müqabilində 15,800 ABŞ dolları (27,978 AZN) məbləğində vəsaitini girov qoymuşdur (Qeyd 7).

15. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Banklardan götürülmüş kreditlər	36,144	103,584
Müddətli depozitlər	46	13,001
Tələbli depozitlər	13,505	4,406
Azərbaycan İpoteka Fondu qarşısında öhdəliklər	2,271	2,211
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	51,966	123,202

31 dekabr 2016-cı il tarixində Bankın Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən maliyyələşdirilən 2,271 AZN məbləğində (2015-ci il: 2,211 AZN) kreditləri olmuşdur. Bu kreditlərin ödəmə müddəti 2045-ci (2015-ci il: 2045) ildə başa çatır və illik 1-4% (2015-ci il: illik 1-4%) dərəcəsi ilə faiz hesablanır.

16. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Cari hesablar	143,452	138,426
Müddətli depozitlər	171,342	74,434
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	314,794	212,860
Zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılır (Qeyd 19)	565	2,899

31 dekabr 2016-cı ildə müştərilər qarşısında cəmi öhdəliklərin 136,222 AZN məbləği və ya 43%-i (2015-ci il: 74,768 AZN və ya 35%-i) on (2015-ci il: on) ən iri müştəriyə aid olmuşdur.

(min Azərbaycan manatı ilə)

16. Müştərilər qarşısında öhdəliklər (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixində fiziki şəxslərin ödənilməmiş müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 4.15% (2015-ci il: 7.57%), 31 dekabr 2016-cı il tarixində hüquqi şəxslərin ödənilməmiş müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 4.75% (2015-ci il: 10.58%) təşkil etmişdir.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə aşağıdakı növ müştərilərlə hesablar daxildir:

	2016	2015
Özəl müəssisələr	207,359	143,048
Fiziki şəxslər	107,415	69,462
İctimai təşkilatlar	20	350
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	314,794	212,860

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə təhlili:

	2016	2015
Ticarət	166,981	88,907
Fiziki şəxslər	108,260	69,462
Sığorta	24,951	29,895
Daşınmaz əmlakın tikintisi	6,675	20,982
Nəqliyyat və rabitə	7,686	3,264
Dövlət və ictimai təşkilatlar	241	350
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	314,794	212,860

17. Buraxılmış borc qiymətli kağızları

31 dekabr 2016-cı il tarixinə buraxılmış borc qiymətli kağızlarının qalığı 0 AZN olmuşdur (2015-ci il: 48,759 AZN).

20 iyun 2014-cü il tarixində Bank ödəmə müddəti 20 iyun 2016-cı il tarixində başa çatan, nominal dəyəri 15,000 AZN olan yerli istiqrazlar buraxmışdır.

18 dekabr 2014-cü il tarixində Bank ödəmə müddəti 19 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan, nominal dəyəri 30,000 ABŞ dolları olan fərdi yerləşdirmə əsası ilə istiqrazlar buraxmışdır. 6 aprel 2016-cı ildə Bank 5,000,000 ABŞ dolları dəyərində borc qiymətli kağızını təkrar satın aldı. 31 dekabr 2016-cı il tarixində yerləşdirilmiş vəsaitin balans dəyəri 0 AZN (2014-cü il: 46,753 AZN) olmuşdur.

18. Kapital

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərində adi səhmlərin sayı 2,340,535,194 olmuşdur. Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuş hər bir adi səhmin nominal dəyəri 0.02 AZN-dir və bunların hamısı eyni dərəcəlidir. Hər bir səhm bir səs hüququnu verir.

Bankın səhmdar kapitalı səhmdarlar tərəfindən AZN ilə yatırılmış və onlar dividendləri və hər hansı kapital paylamalarını AZN ilə almaq hüququna malikdirlər.

19. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər**Əməliyyat mühiti**

Azərbaycan iqtisadi islahatlar aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahat və dəyişikliklərdən, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən asılıdır. Xam neftin qiymətinin xeyli aşağı düşməsinin nəticəsində Azərbaycan manatı ABŞ dollarına qarşı 31 dekabr 2016-cı ildə 1 ABŞ dolları üçün 1.5594 AZN-dən 1.7707 AZN-dək devalvasiya etmişdir. İkinci devalvasiyadan sonra Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı Azərbaycan manatının üzən məzənnə dərəcəsinə keçməsinə elan etmişdir.

Bu bank sisteminin likvidliyinin pisləşməsi və kredit şərtlərinin sərtləşməsi ilə nəticələnmişdir. Hazırda iqtisadi artım, kapitalı əldə etmək imkanı və kapitalın dəyəri ilə bağlı Bankın gələcək nəticələrinə, maliyyə vəziyyətinə və biznes perspektivlərinə hazırda müəyyən edilə bilməyən şəkildə mənfi təsir göstərə bilən qeyri-müəyyənliklər mövcuddur. Belə mənfi təsirlər arasında kredit portfelinin keyfiyyətinin pisləşməsi də ola bilər ki, bu da ümitsiz kreditləri artırır və kreditlər üzrə girov dəyərini və investisiya qiymətli kağızları üzrə zərərləri azalda bilər.

(min Azərbaycan manatı ilə)

19. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Azərbaycan hökuməti cari iqtisadi çətinliklərə cavab olaraq islahatları sürətləndirmək və bank sistemini dəstəkləmək planlarını bəyan etmişdir.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətləri ilə üzləşir. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn mümkün öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərh ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqe tuta bilərlər, buna görə də vergi orqanları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qərarı qəbul edildiyi ildən əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər.

Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2016-cı il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhə münasibdir və Bankın vergi və sosial mövqeləri qəbul ediləcəkdir.

Sığorta

Bank hal-hazırda səhvlər və ya buraxılımlardan irəli gələn öhdəliklərlə bağlı sığorta örtüyü əldə etməmişdir. Məsuliyyət sığortası hal-hazırda Azərbaycanda ümumiyyətlə mövcud deyil.

ARMB əmsallarına uyğunlaşma

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən əmsallara riayət etməyi tələb edir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bank kredit riski təminatının bazar dəyəri həmin kredit riskinin 100%-indən az olanda və ya kreditlərin daşınmaz əmlak formasında təminatının bazar dəyəri kredit dəyərinin 150%-indən aşağı olanda, bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə bankın 1-ci dərəcəli kapitalının 7 faizindən artıq olmayan maksimal kredit riski əmsalı istisna olmaqla, həmin əmsallara riayət etmişdir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın əmsalı müvafiq olaraq 29.9% və 24,39 % (31 dekabr 2015-ci il: 22.5% və 18.13%) olmuşdur.

ARMB-nin əmsallarına münasibətdə yuxarıda qeyd edilən uyğunsuzluq hökumət tərəfindən maliyyələşdirilməyən xüsusi layihələr ilə əlaqədardır. İl ərzində Bank bu uyğunsuzluqla bağlı hər ay ARMB-yə məlumat təqdim etmiş və heç bir zaman Banka qarşı hər hansı sanksiya tətbiq edilməmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, Banka qarşı gələcəkdə heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcək.

Bank tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Bankın ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Banka müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Bankın müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı riskə məruz qoyur.

(min Azərbaycan manatı ilə)

19. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (davamı)

31 dekabrda Bankın təəhhüdləri və şərti öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Kreditlə bağlı öhdəliklər		
İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri	72,972	76,077
Verilmiş zəmanətlər	35,162	47,496
Akkreditivlər	2,492	1,938
	110,626	125,511
Operativ lizinq üzrə öhdəliklər		
1 ilədək	2,722	3,118
1 ildən 5 ilədək	8,226	11,707
5 ildən artıq	2,350	1,770
	13,298	16,595
Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (girov çıxıldıqdan əvvəl)	123,924	142,106
Çıxılsın – zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılan pul vəsaitləri (Qeyd 16)	(565)	(2,899)
Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	123,359	139,207

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə mövcud olan zəmanət məktublarının əksəriyyəti müştərilərə mal və xidmətlərin təchiz edilməsi üçün verilmiş zəmanətlər və müxtəlif təşkilatlarla elan edilmiş tenderlərdə iştirak etmək niyyəti ilə girov kimi müştərilərə verilmiş tender zəmanətlərindən ibarətdir.

20. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Plastik kartlarla əməliyyatlar	4,463	4,780
Hesablaşma əməliyyatları	3,253	1,908
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	1,341	1,318
Zəmanətlər və akkreditivlər	719	642
Agent fəaliyyəti	104	282
Digər	125	204
Haqq və komissiya gəliri	10,005	9,134
Plastik kartlarla əməliyyatlar	(1,718)	(1,323)
Hesablaşma əməliyyatları	(1,644)	(958)
Zəmanətlər və akkreditivlər	(37)	(57)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(19)	(26)
Digər	(277)	(200)
Haqq və komissiya xərcləri	(3,695)	(2,564)
Xalis haqq və komissiya gəliri	6,310	6,570

(min Azərbaycan manatı ilə)

21. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Əmək haqqı və mükafatlar	(9,095)	(10,278)
Sosial sığorta xərcləri	(1,609)	(1,815)
İşçilər üzrə digər faydalar	(1,155)	(1,270)
İşçilər üzrə xərclər	(11,859)	(13,363)

22. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Binadan istifadə və icarə	(3,377)	(3,054)
Texniki dəstək xərcləri	(1,463)	(1,238)
Rabitə	(983)	(1,009)
Təhlükəsizlik	(871)	(975)
Təmir və texniki xidmət	(842)	(1,177)
Əsas vəsait və qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən zərər	(691)	0
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(571)	(699)
Marketing və reklam	(529)	(944)
Kommunal xidmətlər	(290)	(309)
Üzvlük	(208)	(100)
Ofis təchizatı	(134)	(210)
Əyləncə	(71)	(151)
Sığorta	(63)	(61)
Mənfəət vergisi istisna olmaqla, əməliyyat vergiləri	(61)	(39)
İşgüzar səfərlər	(25)	(69)
Cərimə və cəzalar	(6)	(220)
Digər xərclər	(476)	(504)
Ümumi və inzibati xərclər	(10,661)	(10,759)

23. Risklərin idarə olunması**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın daim mənfəətlə işləməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski, bazar riski və əməliyyat riskinə məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyət daşıyan ayrıca müstəqil orqanlar da vardır.

Direktorlar Şurası

Direktorlar şurası risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

23. Risklərin idarə olunması (davamı)

Ön söz (davamı)

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental risk məsələləri üçün məsuliyyətlidir və risklə bağlı müvafiq qərarların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması bölməsi

Risklərin idarə olunması bölməsi müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Risklərə nəzarət bölməsi

Risklərə nəzarət bölməsi bütün Bankda risk prinsipləri, qaydaları və limitlərinə uyğunluğu izləmək üçün məsuliyyət daşıyır. Hər bir təsərrüfat qrupuna risklərə müstəqil nəzarət, o cümlədən müəyyən edilmiş limitlərlə müqayisədə riskə məruz qalan pozisiyaların həcminə nəzarət, eləcə də yeni məhsulların və strukturlaşdırılmış əməliyyatların riskinin qiymətləndirilməsi üçün məsuliyyət daşıyan mərkəzsizləşdirilmiş bölmə daxildir. Bu bölmə həmçinin risklərin ölçülməsi və hesabat sistemlərində tam əks etdirilməsi üçün məlumatın toplanmasını təmin edir.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üzrə məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabat sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə ən pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə ümumi risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və bu qabiliyyəti qiymətləndirir.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Mütəmadi olaraq sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər haqqında məlumat təqdim edilir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Konsentrasiya biznes tərəfdaşlarının oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olması və nəticədə iqtisadi, siyasi və ya digər şərtlərdəki dəyişikliklərin həmin biznes tərəfdaşlarının müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin yerinə yetirilməsi imkanlarına oxşar təsir göstərməsindən yaranır. Konsentrasiya Bankın fəaliyyətinin xüsusi coğrafi yerlərə və sənaye sahələrinə təsir göstərən dəyişikliklərə həssaslığını göstərir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bankın daxili siyasət və prosedurlarına diversifikasiyalı portfelin dəstəklənməsinə yönəlmiş xüsusi prinsiplər daxil edilir. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

(min Azərbaycan manatı ilə)

23. Risklərin idarə olunması (davamı)

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu sistem hər bir biznes tərəfdaşına müntəzəm olaraq yenidən baxılmalı olan risk reytingini təyin edir. Kredit keyfiyyətinin yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək, lazımı tədbirləri görmək və kredit riskinə qarşı adekvat kapital təqdim etmək imkanını yaradır.

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalması nəzərə alınmadan, konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə kredit riskinin maksimal həcmi, daha yaxşı onların balans dəyərləri təqdim edir.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeydə alınanda göstərilən balans dəyərləri dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən riskin maksimal həcmi deyil, kredit riskinin cari həcmi əks etdirir.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bank müştərilərə zəmanətlər verir. Həmin zəmanətlər Bankın müştərilərin adından ödənişlər aparmağını tələb edə bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kreditlərlə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə kredit riskinin maksimal həcmi, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı həmin komponentlərin balans dəyərləri ilə əks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemində əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, eləcə də kredit təşkilatlarından alınacaq, ARMB-də, İƏİT, MDB və digər xarici ölkələrin investisiya səviyyəli banklarında saxlanılan məbləğlər yüksək reytingli olmaqla təsnifləşdirilir. Digər banklarda saxlanılan pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri standart reytingli olmaqla təsnif edilir.

Aşağıdakı cədvəldə yüksək keyfiyyətli maliyyə aktivləri minimal səviyyədə kredit riski olan kreditlərdir, adətən kredit reytingi yüksək səviyyədədir və ya bu səviyyəyə yaxındır və ya çox yaxşı girovla təmin edilmişdir. Yaxşı maliyyə vəziyyəti və yaxşı borcun ödənilməsi tarixi olan müştərilərə verilmiş kreditlər və digər maliyyə aktivləri standart səviyyəyə daxil edilir. Qeyri-standart kreditlər kredit müqavilələrinin şərtlərində dəyişiklik edilmiş standart reytingdən aşağı olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməmiş kreditlərdən ibarətdir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

23. Risklərin idarə olunması (davamı)**Kredit riski (davamı)**

		Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş		Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	Cəmi
2016	Qeydlər	Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitlərindən başqa)	6	200,188	26	–	–	–	200,214	
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	30,755	-	–	–	–	30,755	
		230,943	26	–	–	–	230,969	
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8							
Korporativ kreditlər		–	50,208	22,319	10,246	44,778	127,551	
İstehlak kreditləri		–	38,356	1,494	15,512	3,328	58,690	
Kiçik biznes kreditləri		–	4,901	7,315	4,157	10,855	27,228	
İpoteka kreditləri		–	6,740	714	410	1,643	9,507	
		–	100,205	31,842	30,325	60,604	222,976	
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	2,647	–	–	–	–	2,647	
Digər maliyyə aktivləri	13	–	1,550	–	–	–	1,550	
Cəmi		233,590	101,781	31,842	30,325	60,604	458,142	

2015	Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	Cəmi
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting	dəyərsizləşməmiş		
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitlərindən başqa)	6	93,204	283	–	–	–	93,487
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	32,348	50,041	–	–	–	82,389
		125,552	50,324	–	–	–	175,876
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8						
Korporativ kreditlər		–	115,038	17,556	1,903	21,927	156,424
İstehlak kreditləri		–	55,386	5,925	9,661	2,378	73,350
Kiçik biznes kreditləri		–	12,879	7,561	855	5,311	26,606
İpoteka kreditləri		–	10,738	1,493	6	625	12,862
		–	194,041	32,535	12,425	30,241	269,242
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	60	–	–	–	–	60
Digər maliyyə aktivləri	13	–	894	–	–	–	894
Cəmi		125,612	245,259	32,535	12,425	30,241	446,072

Vaxtı keçmiş kreditlərin müddətlər üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur. Vaxtı keçmiş kreditlərin əksəriyyəti dəyərsizləşmiş hesab olunmur.

Siyasətinə uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu, mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmnin bütün fəaliyyət növləri, coğrafi bölgələr və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

23. Risklərin idarə olunması (davamı)**Kredit riski (davamı)***Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili*

2016	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
İstehlak kreditləri	215	1,411	590	13,296	15,512
Korporativ kreditlər	58	8,181	1,688	319	10,246
Kiçik biznes kreditləri	62	974	2,596	525	4,157
İpoteka kreditləri	1	208	179	22	410
Cəmi	336	10,774	5,053	14,162	30,325

2015	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
İstehlak kreditləri	377	111	147	9,026	9,661
Korporativ kreditlər	83	-	-	1,820	1,903
Kiçik biznes kreditləri	778	-	-	77	855
İpoteka kreditləri	-	-	-	6	6
Cəmi	1,238	111	147	10,929	12,425

Qeyd 8-də müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatla bağlı daha ətraflı məlumat təqdim olunur.

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillər müxtəlif vaxt intervalında vaxtı keçmiş məbləğlərin qalıqlarında hərəkətləri ölçən modelin ("roll-rate") təqdim etdiyi məlumatlardır. Bank dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank mühüm olan hər bir kredit üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlılığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha çox diqqət tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər hesabat tarixində qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri "roll-rate" modelinin təqdim etdiyi məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zamanətləri və akkreditivləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

23. Risklərin idarə olunması (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2016				2015			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər xarici ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər xarici ölkələr	Cəmi
Aktivlər								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	58,389	160,271	1,312	219,972	49,841	70,226	1,581	121,648
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	30,755	-	-	30,755	32,363	50,026	-	82,389
Müştərilərə verilmiş kreditlər	185,126	-	-	185,126	251,752	-	-	251,752
İnvestisiya qiymətli kağızları	2,647	-	-	2,647	60	-	-	60
Digər maliyyə aktivləri	1,550	-	-	1,550	894	-	-	894
	278,467	160,271	1,312	440,050	334,910	120,252	1,581	456,743
Öhdəliklər								
ARMB-dən alınacaq məbləğlər	20,023	-	-	20,023	20,014	-	-	20,014
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	15,822	36,144	-	51,966	19,618	103,584	-	123,202
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	314,794	-	-	314,794	212,860	-	-	212,860
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	-	-	-	2,006	46,753	-	48,759
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,415	-	-	1,415	588	66	-	654
	352,054	36,144	-	388,198	255,086	150,403	-	405,489
Xalis aktivlər / (öhdəliklər)	(73,587)	124,127	1,312	51,852	79,824	(30,151)	1,581	51,254

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin hərtərəfli qiymətləndirilməsi üçün mürəkkəb sistem tərtib etmişdir. Likvidliyin idarə edilməsi metodları və hesabatları Bankın Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edilir, Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi Departamenti tərəfindən hazırlanır və hər ay Aktivlər və Öhdəliklər Komitəsi tərəfindən nəzərdən keçirilir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən, bazarda fəal alınıb-satılan və müxtəlif aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-də məcburi ehtiyat saxlayır və bütün filialları, bankomatları və müxbir hesablardakı qalıqları üzrə çox effektiv pul vəsaitlərinin idarə edilməsi sistemini istifadə edir.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi minimum 30% likvidlik əmsalına əsaslanaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilir və idarə edilir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2016	2015
Ani likvidlik əmsalı	107.69%	81.11%

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın 31 dekabrda maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətlərini əks etdirmir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

23. Risklərin idarə olunması (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)**

31 dekabr 2016-cı il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB qarşısında öhdəliklər	354	20,249	–	–	20,603
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	13,577	36,919	136	3,349	53,981
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	250,530	54,931	5,778	7,969	319,208
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	–	–	–	–	–
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,415	–	–	–	1,415
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	265,876	112,099	5,914	11,318	395,207

31 dekabr 2015-ci il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB qarşısında öhdəliklər	189	20,069	–	–	20,258
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	19,209	104,482	514	2,372	126,577
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	167,044	43,023	800	3,662	214,529
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	–	51,992	–	–	51,992
Digər maliyyə öhdəlikləri	654	–	–	–	654
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	187,096	219,566	1,314	6,034	414,010

Aşağıdakı cədvəldə Bankın maliyyə təəhhüdləri və şərti öhdəliklərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir yerinə yetirilməmiş kredit öhdəliyi müştərinin icra edilməsini tələb edə bildiyi ən erkən tarixin təsadüf etdiyi müddətə daxil edilir. Buraxılmış maliyyə zamanəti haqqında müqavilələrlə bağlı zamanətin maksimal məbləği həmin zamanətin tələb edilə bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən artıq	Cəmi
2016	15,469	21,826	64,498	8,833	110,626
2015	90,699	26,805	8,006	–	125,510

Bank gözləyir ki, şərti öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öz öhdəliklərini ödəmək qabiliyyəti eyni müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətinə əsaslanır.

Bank hər hansı bir təşkilatdan və ya fiziki şəxsdən əhəmiyyətli vəsait almır. Ödəmə müddətlərinin təhlili hər hansı konkret müddətdə əhəmiyyətli mənfi müddətlərin olmasını göstərmir.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə fiziki şəxslərin müddətli depozitləri daxildir. Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank bu depozitləri əmanətinin tələbi ilə qaytarmalıdır. Qeyd 16-a bax.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin və ya onlar üzrə gələcək pul axınlarının faiz dərəcələri və valyuta məzənnələri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Bank əhəmiyyətli kapital, korporativ sabit gəlir və ya törəmə alətlərə malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin və ya onlar üzrə gələcək pul axınlarının faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir.

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə Bankın dəyişən faiz dərəcələri ilə alətləri olmamışdır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

23. Risklərin idarə olunması (davamı)**Bazar riski (davamı)***Valyuta riski*

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. Bank özünün maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə qüvvədə olan xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin təsir göstərməsi riskinə məruzdur.

Aşağıdakı cədvəllər 31 dekabrda Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkətləri üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatə təsirini (valyutaya qarşı həssas olan qeyri-ticarət monetar aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərinə görə) hesablayır. Kapitala təsir konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatə təsirdən fərqlənmir. Cədvəldə mənfəət məbləği konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

<i>Valyuta</i>	<i>Məzənnədə artım, % 2016</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2016</i>	<i>Məzənnədə artım, % 2015</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2015</i>
ABŞ dolları	13.43	1,955	60	4,487
AVRO	10.35	101	60	5
<i>Valyuta</i>	<i>Məzənnədə azalma, % 2016</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2016</i>	<i>Məzənnədə azalma, % 2015</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2015</i>
ABŞ dolları	(4.55)	(662)	(15)	(1,122)
AVRO	(1.78)	(17)	(15)	(1)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlıq və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl gətirə, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi həmin risklərin idarə edilməsi üçün effektiv alət ola bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölüşdürülməsi, giriş, təsdiqləmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

24. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri**Ədalətli dəyər iyerarxiyası**

		Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			
		Fəal bazarda müəyyən edilmiş qiymətlər (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Qiymətləndirmə tarixi					
Ədalətli dəyərlə ölçülən aktivlər					
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2016-cı il	2,587	–	60	2,647
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	30,755	30,755
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	185,126	185,126
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
ARMB qarşısında öhdəliklər		–	–	20,023	20,023
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	51,966	51,966
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	314,794	314,794
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2016-cı il	–	–	–	–

		Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			
	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda müəyyən edilmiş qiymətlər (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyərle ölçülən aktivlər					
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2015-ci il	–	–	60	60
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2015-ci il	–	–	82,389	82,389
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2015-ci il	–	–	251,752	251,752
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
ARMB qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	–	–	20,014	20,014
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	–	–	123,202	123,202
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	–	–	212,860	212,860
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2015-ci il	–	46,753	2,006	48,759

(min Azərbaycan manatı ilə)

24. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)***Ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri*

Aşağıda Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

2016	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Tanınmamış mənfiyyət/(zərər)
<i>Maliyyə aktivləri</i>			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	219,972	219,972	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	30,755	30,755	–
Müştərilərə verilmiş kreditlər	222,976	222,976	–
Digər maliyyə aktivləri	1,550	1,550	–
<i>Maliyyə öhdəlikləri</i>			
ARMB qarşısında öhdəliklər	20,023	20,023	–
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	51,966	51,966	–
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	314,794	314,794	–
Digər maliyyə aktivləri	1,415	1,415	–

2015	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Tanınmamış mənfiyyət/(zərər)
<i>Maliyyə aktivləri</i>			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	121,648	121,648	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	82,389	82,389	–
Müştərilərə verilmiş kreditlər	269,242	265,435	(3,807)
Digər maliyyə aktivləri	894	894	–
<i>Maliyyə öhdəlikləri</i>			
ARMB qarşısında öhdəliklər	20,014	20,014	–
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	123,202	123,202	–
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	212,860	212,860	–
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	48,759	48,759	–
Digər maliyyə aktivləri	654	654	–

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu fərziyyə həmçinin müddətsiz depozitlərə və xüsusi ödəmə müddəti olmayan əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kotirovka olunan edilmiş notların ədalətli dəyəri hesabat tarixində kotirovka edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Kotirovka olunmayan alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklərin və digər maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri oxşar şərtləri, kredit riski və ödəniş tarixinədək qalmış müddəti olan borc alətlərinin cari dərəcələri əsasında gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etməklə qiymətləndirilir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

25. Aktivlərin və öhdəliklərin müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktiv və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəniş öhdəlikləri Qeyd 23-də "Risklərin idarə edilməsi" bölməsində göstərilir.

	2016			2015		
	<i>Bir ilədək</i>	<i>Bir ildən çox</i>	<i>Cəmi</i>	<i>Bir ilədək</i>	<i>Bir ildən çox</i>	<i>Cəmi</i>
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	219,972	–	219,972	121,648	–	121,648
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	30,755	–	30,755	82,374	15	82,389
Müştərilərə verilmiş kreditlər	159,807	25,319	185,126	181,891	69,861	251,752
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	26	2,621	2,647	–	60	60
Cari mənfəət vergisi aktivləri	–	–	–	1,801	–	1,801
Əmlak və avadanlıqlar	–	7,260	7,260	–	10,211	10,211
Qeyri-maddi aktivlər	–	7,933	7,933	–	5,817	5,817
Digər aktivlər	6,255	107	6,362	3,884	85	3,969
Cəmi	416,815	43,240	460,055	391,598	86,049	477,647
ARMB qarşısında öhdəliklər	20,023	–	20,023	20,014	–	20,014
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	49,729	2,237	51,966	121,060	2,142	123,202
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	302,391	12,403	314,794	208,432	4,428	212,860
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	–	–	–	48,759	–	48,759
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri	–	–	–	–	–	–
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	–	3,077	3,077	–	1,190	1,190
Digər öhdəliklər	5,203	156	5,359	3,665	–	3,665
Cəmi	377,346	17,873	395,219	401,930	7,760	409,690
Xalis	39,469	25,367	64,836	(10,332)	78,289	67,957

Ödəmə müddətlərinin təhlili hər hansı konkret müddətdə əhəmiyyətli mənfi müddətlərin olmasını göstərmir. Bu səbəbdən, rəhbərlik Bankın bu müsbət müddətləri saxlaya biləcəyini güman edir.

26. Əlaqəli tərəflərlə bağlı məlumatların açıqlanması

24 sayılı "Əlaqəli tərəflərlə bağlı məlumatın açıqlanması" MUBS-ə uyğun olaraq tərəflər o halda əlaqəli hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarında olsun. Hər bir potensial əlaqəli tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Əlaqəli tərəflər əlaqəli olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər və əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılmaya bilər.

YKB və KFS əhəmiyyətli sayda müəssisələrə birbaşa və ya dolayı nəzarət edir və onlara əhəmiyyətli təsir göstərir. Bank bu müəssisələrlə kreditlərin verilməsi, depozitlərin götürülməsi, pul vəsaitləri ilə hesablaşmalar və valyuta əməliyyatları da daxil olmaqla, lakin bunlarla məhdudlaşmayaraq, bank əməliyyatlarını həyata keçirir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

26. Əlaqəli tərəflərlə bağlı məlumatların açıqlanması (davamı)

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə cari qalıqlar bunlardır:

	2016		2015	
	<i>Ana şirkət</i>	<i>Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr</i>	<i>Əsas şirkət</i>	<i>Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr</i>
1 yanvarda kreditlərin qalıqları, ümumi	–	352	–	–
İl ərzində verilmiş kreditlər	–	–	–	350
İl ərzində ödənilən kreditlər	–	(352)	–	(19)
Digər hərəkətlər	–	–	–	21
31 dekabrda kreditlərin qalıqları, ümumi	–	–	–	352
Çıxılsın – dekabrın 31-nə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	–	–	–	–
31 dekabrda kreditlərin qalıqları, xalis	–	–	–	352
1 yanvarda kreditlərin qalıqları, ümumi	50,026	–	–	–
İl ərzində yerləşdirilmiş depozitlər	80,000	–	63,952	–
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	(130,259)	–	(30,425)	–
Digər hərəkətlər	(125)	–	136	–
Məzənnə fərqiindən gəlir/zərər	358	–	16,363	–
31 dekabrda depozitlərin qalıqları, ümumi	–	–	50,026	–
Çıxılsın – dekabrın 31-nə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	–	–	–	–
31 dekabrda kreditlərin qalıqları, xalis	–	–	50,026	–
1 yanvara depozitlər	–	–	–	–
İl ərzində qəbul edilmiş depozitlər	–	–	–	–
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	–	–	–	–
Digər hərəkətlər	–	–	–	–
31 dekabrda olan depozitlər	–	–	–	–
31 dekabrda cari hesablar	143,801	1,500	65,442	1,711

	2016		2015	
	<i>Ana şirkət</i>	<i>Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr</i>	<i>Əsas şirkət</i>	<i>Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr</i>
1 yanvarda götürülmüş kreditlər	–	103,361	–	55,901
İl ərzində götürülmüş kreditlər	–	–	5,999	20,970
İl ərzində ödənilmiş kreditlər	–	(70,122)	(6,000)	(20,974)
Digər hərəkətlər	–	2,725	1	2,371
Məzənnə fərqiindən gəlir/zərər	–	107	–	45,093
31 dekabrda götürülmüş kreditlər	–	36,071	–	103,361

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan formalaşan gəlir və xərc aşağıdakı kimidir:

	2016		2015	
	<i>Ana şirkət</i>	<i>Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr</i>	<i>Əsas şirkət</i>	<i>Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr</i>
Faiz gəliri	143	35	202	21
Faiz xərci	–	(1,848)	–	(2,600)
Haqq və komissiya gəliri	–	29	–	41
Haqq və komissiya xərci	(121)	(77)	(138)	(131)
Ümumi və inzibati xərclər	(168)	(693)	(397)	(794)

5 üzvdən ibarət olan (2015-ci il 5 üzv) əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Əmək haqqı və qısamüddətli mükafatlar	1,198	1,184
İşçilərin digər hesablanmış xərcləri	101	74
Əsas rəhbərlik heyətinə cəmi ödənişlər	1,299	1,258

(min Azərbaycan manatı ilə)

27. Kapitalın adekvatlığı

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsinin məqsədləri (i) ARMB-nin müəyyən etdiyi kapital tələblərinin yerinə yetirilməsi, (ii) Bankın daim fəaliyyət göstərən müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi imkanının təmin edilməsi və (iii) fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı əmsallarının təmin edilməsidir. ARMB-nin müəyyən etdiyi Kapitalın adekvatlığı əmsallarına uyğunluq hər ay Bankın Baş İcraçı Direktoru və Baş Mühasibi tərəfindən nəzərdən keçirilən və imzalanan həmin əmsalların hesablanması təsvir edən hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsinin digər məqsədləri hər il qiymətləndirilir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara ödənilən dividend ödənişlərinin məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB hər bankdan və ya bank qrupundan: (a) səhmdar kapitalını minimal 50,000 AZN (2015-ci il: 50,000 AZN) səviyyəsində saxlamağı; (b) cəmi nizamnamə kapitalının risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ('cəmi kapital əmsalı') müəyyən edilmiş minimal 10% (2015-ci il: 10%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı və (c) 1 dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ('1 dərəcəli kapital əmsalı') müəyyən edilmiş minimal 5% (2015-ci il: 5%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı tələb edir.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank 2015-ci il ərzində Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun kapitalın adekvatlığı əmsalına uyğunlaşmışdır. Bununla belə, 2016-cı ildə minimum kapital tələbi pozulmuşdur, lakin ana şirkət 2017-ci il ərzində bankın minimum kapital tələbinə cavab verə bilməsi üçün əlavə kapital qoyuluşuna çalışır.

31 dekabr 2016-cı ildə Bankın Kapitalın adekvatlığı əmsalı ARMB tələblərinə əsasən aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2016	2015
1-ci dərəcəli kapital	50,925	61,252
2-ci dərəcəli kapital	3,950	4,209
Çıxılsın – kapitaldan tutulmalar	(8,465)	(5,817)
Cəmi kapital	46,410	59,644
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	315,967	387,621
1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı	13.47%	14.30%
Cəmi kapitalın adekvatlığı əmsalı	14.69%	15.38%

28. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

Əsas səhmdar olan "Yapi ve Kredi Bankası A.Ş." əlavə kapital qismində 5 milyon ABŞ dollarını (manata konvertasiya olunub və 8,600 manat təşkil edir) artıq köçürmüşdür. Kapital qoyuluşu ilə bağlı müvafiq proses artıq başlanmışdır. Konsolidasiya olunmuş maliyyə hesabatlarında nəzərə alınmalı olan heç bir mühüm hadisə, əməliyyat və ya uyğunlaşdırma (kapital artımı istisna olmaqla) aşkar edilməmişdir.